

G20 Study Material (अभ्यास साहित्य)

पार्श्वभूमी

20 च्या गटात (G20) 19 देशांचा समावेश आहे (अर्जेन्टिना, ऑस्ट्रेलिया, ब्राझील, कॅनडा, चीन, फ्रान्स, जर्मनी, भारत, इंडोनेशिया, इटली, जपान, कोरिया प्रजासत्ताक, मेक्सिको, रशिया, सौदी अरेबिया, दक्षिण आफ्रिका, तुर्की, संयुक्त राष्ट्र किंगडम, आणि युनायटेड स्टेट्स) आणि युरोपियन युनियन. G20 सदस्य जागतिक GDP च्या सुमारे 85%, जागतिक व्यापाराच्या 75% पेक्षा जास्त आणि जगाच्या लोकसंख्येच्या सुमारे दोन तृतीयांश प्रतिनिधित्व करतात.

G20 हे आंतरराष्ट्रीय आर्थिक सहकार्याचे प्रमुख मंच आहे आणि ते सर्व प्रमुख आंतरराष्ट्रीय आर्थिक मुद्द्यांवर जागतिक वास्तुकला आणि प्रशासनाला आकार देण्यामध्ये आणि मजबूत करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावते.

G20 मध्ये कायमस्वरूपी सचिवालय किंवा कर्मचारी नाहीत. त्याऐवजी, G20 अध्यक्षपद दरवर्षी सदस्यांमध्ये फिरते आणि देशांच्या भिन्न प्रादेशिक गटातून निवडले जाते. म्हणून 19 सदस्य देश पाच गटांमध्ये विभागले गेले आहेत ज्यात प्रत्येकी जास्तीत जास्त चार देश आहेत. बहुतेक गट प्रादेशिक आधारावर तयार केले जातात, म्हणजे त्याच प्रदेशातील देश सहसा एकाच गटात ठेवले जातात. फक्त गट 1 (ऑस्ट्रेलिया, कॅनडा, सौदी अरेबिया आणि युनायटेड स्टेट्स) आणि गट 2 (भारत, रशिया, दक्षिण आफ्रिका आणि तुर्की) या पॅटर्नचे अनुसरण करत नाहीत. गट 3 मध्ये अर्जेन्टिना, ब्राझील आणि मेक्सिकोचा समावेश आहे; गट 4 मध्ये फ्रान्स, जर्मनी, इटली आणि युनायटेड किंगडम यांचा समावेश आहे; आणि गट 5 मध्ये चीन, इंडोनेशिया, जपान आणि कोरिया प्रजासत्ताक यांचा समावेश आहे. EU, 20 वा सदस्य, यापैकी कोणत्याही प्रादेशिक गटाचा सदस्य नाही.

प्रत्येक वर्षी वेगळ्या गटातील दुसरा देश G20 अध्यक्षपद स्वीकारतो. तथापि, गटातील देशांना राष्ट्राध्यक्षपदावर बसण्याचा समान अधिकार आहे, जेव्हा ही त्यांच्या गटाची पाळी असेल. 2 गटातील भारताकडे 1 डिसेंबर 2022 ते 30 नोव्हेंबर 2023 पर्यंत G20 चे सध्याचे अध्यक्षपद आहे.

G20 अध्यक्षपद इतर सदस्यांशी सल्लामसलत करून आणि जागतिक अर्थव्यवस्थेतील घडामोडींना प्रतिसाद म्हणून G20 अजेंडा एकत्र आणण्यासाठी जबाबदार आहे. सातत्य सुनिश्चित करण्यासाठी, वर्तमान, तात्काळ भूतकाळातील आणि पुढील यजमान देशांनी बनलेल्या "ट्रॉइका" द्वारे प्रेसीडेंसी समर्थित आहे.

भारताच्या अध्यक्षपदाच्या काळात, G20 ट्रॉइकाचे सदस्य इंडोनेशिया, भारत आणि ब्राझील आहेत.

G20 ची स्थापना

1997-98 च्या आशियाई आर्थिक संकटानंतर 1999 मध्ये G20 ची स्थापना आंतरराष्ट्रीय आर्थिक आणि आर्थिक स्थिरतेवर चर्चा करण्यासाठी सर्वात महत्त्वाच्या औद्योगिक आणि विकसनशील अर्थव्यवस्थांचे अर्थमंत्री आणि सेंट्रल बँक गव्हर्नर यांच्यासाठी अनौपचारिक मंच म्हणून करण्यात आली.

"भारताचे G20 अध्यक्षपद या सार्वत्रिक एकतेच्या भावनेला चालना देण्यासाठी कार्य करेल. म्हणून आमची थीम - 'एक पृथ्वी, एक कुटुंब, एक भविष्य' – पंतप्रधान, नरेंद्र मोदी

1 डिसेंबर 2022 हा एक महत्त्वाचा दिवस आहे कारण भारताने इंडोनेशियाकडून G20 मंचाचे अध्यक्षपद स्वीकारले. जगातील सर्वात मोठी लोकशाही आणि सर्वात वेगाने वाढणारी अर्थव्यवस्था म्हणून, भारताचे G20 अध्यक्षपद मागील 17 अध्यक्ष्यांच्या महत्त्वपूर्ण कामगिरीच्या आधारे उभारण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावेल.

G20 अध्यक्षपद स्वीकारत असताना, भारत अमृत काल उपक्रमाद्वारे सर्वांसाठी एक सामायिक जागतिक भविष्य घडवून आणण्याच्या मोहिमेवर आहे, ज्याचा उद्देश पर्यावरणासंबंधी-जागरूक पद्धती आणि जीवन जगण्याच्या शाश्वत मार्गाला चालना देण्याच्या लाइफ चळवळीवर केंद्रित आहे. स्पष्ट योजना आणि विकासाभिमुख दृष्टीकोन ठेवून, भारताचे उद्दिष्ट सर्वांसाठी नियम-आधारित सुव्यवस्था, शांतता आणि न्याय्य विकासाला चालना देण्याचे आहे. 2023 शिखर परिषदेपर्यंत नियोजित 200+ कार्यक्रम भारताचा अजेंडा आणि भारताच्या G20 अध्यक्षपदाच्या सहा विषयगत प्राधान्यक्रमांना बळकट करतील.

19 देशांचा G20 गट आणि EU ची स्थापना 1999 मध्ये अर्थमंत्री आणि सेंट्रल बँक गव्हर्नर यांच्यासाठी आंतरराष्ट्रीय आर्थिक आणि आर्थिक समस्यांवर चर्चा करण्यासाठी एक व्यासपीठ म्हणून करण्यात आली. एकत्रितपणे, G20 देशांमध्ये जागतिक लोकसंख्येच्या जवळजवळ दोन तृतीयांश, जागतिक व्यापाराच्या 75% आणि जगाच्या GDP च्या 85% भाग आहेत. 2007 च्या जागतिक आर्थिक आणि आर्थिक संकटाच्या पार्श्वभूमीवर, G20 ची राज्य/सरकार प्रमुखांच्या स्तरावर उन्नती करण्यात आली आणि त्याला "आंतरराष्ट्रीय आर्थिक सहकार्यासाठी प्रमुख मंच" असे नाव देण्यात आले.

G20 मध्ये सहभागाचे दोन मुख्य ट्रॅक आहेत: वित्त मंत्री आणि मध्यवर्ती बँकेच्या गव्हर्नरांसाठी फायनान्स ट्रॅक आणि शेर्पा ट्रॅक. G20 च्या कार्यवाहीचे नेतृत्व शेर्पा करतात, ज्यांना सदस्य राष्ट्रांच्या नेत्यांचे वैयक्तिक दूत म्हणून नियुक्त केले जाते. हे शेर्पा वर्षभर होणाऱ्या वाटाघाटींवर देखरेख ठेवण्यासाठी, शिखर परिषदेच्या अजेंड्यावर विचारविनिमय करण्यासाठी आणि मुख्य कार्याचे समन्वय साधण्यासाठी जबाबदार असतात. G20. दोन्ही ट्रॅकमध्ये संबंधित पक्षांच्या प्रतिनिधींसह विशिष्ट थीम संबोधित करण्यासाठी कार्य गट आहेत.

या वर्षी कार्यरत गट हरित विकास, हवामान वित्त, सर्वसमावेशक वाढ, डिजिटल अर्थव्यवस्था, सार्वजनिक पायाभूत सुविधा, तंत्रज्ञान परिवर्तन आणि सामाजिक-आर्थिक प्रगतीसाठी महिला सक्षमीकरणासाठी सुधारणा यासारख्या जागतिक प्राधान्य क्षेत्रांवर लक्ष केंद्रित करतील. ही सर्व पावले शाश्वत विकास उद्दिष्टांच्या दिशेने प्रगतीला गती देण्यासाठी आणि येणाऱ्या पिढ्यांसाठी चांगले भविष्य सुरक्षित करण्यासाठी उचलली गेली आहेत.

भारताचे G20 अध्यक्षपद:

भारत 2023 मध्ये प्रथमच G20 लीडर्स समिट आयोजित करेल, कारण 43 शिष्टमंडळांचे प्रमुख - G20 मधील आतापर्यंतचे सर्वात मोठे - या वर्षाच्या शेवटी सप्टेंबरमध्ये अंतिम नवी दिल्ली शिखर परिषदेत सहभागी होतील. लोकशाही आणि बहुपक्षीयतेसाठी वचनबद्ध राष्ट्र म्हणून, भारताचे अध्यक्षपद हे एक महत्त्वपूर्ण मैलाचा दगड ठरेल कारण ते सर्वांच्या फायद्यासाठी व्यावहारिक जागतिक उपाय शोधण्याचा प्रयत्न करते आणि "वसुधैव कुटुंबकम्" किंवा "जग एक कुटुंब आहे" या कल्पनेला मूर्त स्वरूप देते.

G20 शिखर परिषद दरवर्षी फिरते अध्यक्षपदासह आयोजित केली जाते आणि 2023 मध्ये, भारत अध्यक्षपद भूषवेल. गटाला कायमस्वरूपी सचिवालय नाही आणि ट्रोइका म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या अध्यक्षपदाच्या मागील, वर्तमान आणि भविष्यातील धारकांद्वारे समर्थित आहे. 2023 मध्ये, ट्रोइकामध्ये इंडोनेशिया, ब्राझील आणि भारत यांचा समावेश आहे.

डिसेंबर २०२२ ते फेब्रुवारी २०२३ या कालावधीत बेंगळूरु, चंदीगड, चेन्नई, गुवाहाटी, इंदूर, जोधपूर, खजुराहो, कोलकाता, लखनौ, मुंबई, पुणे, कच्छचे रण यांसह संभाव्य यजमान शहरांसह वर्षभरातील बैठकांची मालिका या शिखर परिषदेत संपेल. , सुरत, तिरुवनंतपुरम, आणि उदयपूर.

वसुधैव कुटुंबकम्, ज्याचे भाषांतर "एक पृथ्वी, एक कुटुंब, एक भविष्य" आहे, ही भारताच्या G20 अध्यक्षपदाची थीम आहे. हे महा उपनिषद या जुन्या संस्कृत ग्रंथावरून प्रेरित आहे. थीम मूलभूतपणे सर्व जीवनाचे महत्त्व अधोरेखित करते—मानव, प्राणी, वनस्पती आणि सूक्ष्मजीव—तसेच पृथ्वीवरील आणि संपूर्ण विश्वावरील त्यांचे परस्परवलंबन. थीम देखील LiFE (पर्यावरणासाठी जीवनशैली) चे उदाहरण देते, जे स्वच्छ, हिरवेगार आणि निळे भविष्य निर्माण करण्यासाठी वैयक्तिक आणि राष्ट्रीय स्तरावर पर्यावरणदृष्ट्या टिकाऊ आणि जबाबदार जीवनशैली निवडींचे महत्त्व अधोरेखित करते.

G20 अध्यक्षपद भारतासाठी 15 ऑगस्ट 2022 रोजी स्वातंत्र्याच्या 75 व्या वर्धापनदिनापासून सुरु होणारा 25 वर्षांचा कालावधी "अमृतकाल" ची सुरुवात करतो, जो त्याच्या स्वातंत्र्याच्या शताब्दीपर्यंत नेतो.

भारताचे G20 प्राधान्यक्रम:

1. हरित विकास, हवामान वित्त आणि जीवन

हवामान बदलावर भारताचे लक्ष केंद्रित आहे, ज्यामध्ये हवामान वित्त आणि तंत्रज्ञानावर विशेष भर आहे, तसेच विकसनशील देशांसाठी ऊर्जा संक्रमण सुनिश्चित करणे.

लाइफ चळवळीचा परिचय, जी पर्यावरणाच्या दृष्टीने जागरूक पद्धतींना प्रोत्साहन देते आणि भारताच्या शाश्वत परंपरांवर आधारित आहे.

2. प्रवेगक, सर्वसमावेशक आणि लवचिक वाढ

जागतिक व्यापारात लहान आणि मध्यम आकाराच्या उद्योगांना समर्थन देणे, कामगार हक्क आणि कल्याण यांना प्रोत्साहन देणे, जागतिक कौशल्यांमधील अंतर दूर करणे आणि समावेशी कृषी मूल्य साखळी आणि अन्न प्रणाली तयार करणे यासह संरचनात्मक परिवर्तन घडवून आणण्याची क्षमता असलेल्या क्षेत्रांवर लक्ष केंद्रित करा.

3. SDGs वर प्रगतीचा वेग वाढवणे

कोविड-19 साठीच्या आजाराच्या प्रभावावर विशेष लक्ष केंद्रित करून शाश्वत विकासासाठी 2030 च्या कार्यसूचीमध्ये निर्धारित लक्ष्ये साध्य करण्यासाठी वचनबद्धता.

4. तांत्रिक परिवर्तन आणि डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत सुविधा

तंत्रज्ञानासाठी मानव-केंद्रित दृष्टिकोनाचा प्रचार आणि डिजिटल सार्वजनिक पायाभूत सुविधा, आर्थिक समावेशन आणि कृषी आणि शिक्षण यासारख्या क्षेत्रांमध्ये तंत्रज्ञान-सक्षम विकास यासारख्या क्षेत्रांमध्ये ज्ञान-वाटप वाढवणे.

5. 21 व्या शतकासाठी बहुपक्षीय संस्था

बहुपक्षीयता सुधारण्याचे प्रयत्न आणि 21 व्या शतकातील आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी अधिक जबाबदार, सर्वसमावेशक आणि प्रातिनिधिक आंतरराष्ट्रीय प्रणाली तयार करणे.

6. महिलांच्या नेतृत्वाखालील विकास

सामाजिक-आर्थिक विकासाला चालना देण्यासाठी आणि SDGs च्या प्राप्तीसाठी महिला सक्षमीकरण आणि प्रतिनिधित्व यावर लक्ष केंद्रित करून सर्वसमावेशक वाढ आणि विकासावर भर.

भारत आणि G-20

G20 प्रक्रियेत भारताचा सहभाग हा एक प्रमुख म्हणून लक्षात आल्याने निर्माण झाला आहे विकसनशील अर्थव्यवस्था आंतरराष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेच्या स्थिरतेमध्ये भारताचा महत्त्वाचा वाटा आहे आणि आर्थिक प्रणाली. शेर्पा या दोन्ही ठिकाणी G20 तयारी प्रक्रियेत भारत सक्रियपणे सहभागी झाला आहे सुरुवातीपासूनच ट्रॅक आणि आर्थिक ट्रॅक. पंतप्रधान सर्वांमध्ये सहभागी झाले होते सात G20 शिखर परिषद. G20 शिखर परिषदेत भारताचा अजेंडा आणण्याची गरज आहे आर्थिक व्यवस्थेत अधिक समावेशकता, संरक्षणवादी प्रवृत्ती टाळणे आणि सर्वात महत्त्वाचे म्हणजे विकसनशील देशांच्या विकासाच्या शक्यतांना त्रास होणार नाही याची खात्री करणे. भारत जागतिक समुदायाचे लक्ष आवश्यकतेवर राहिल याची खात्री करण्याचा प्रयत्न केला आहे उदयोन्मुख अर्थव्यवस्थांना त्यांच्या विकासाची पूर्तता करण्यासाठी पुरेसा वित्तपुरवठा सुनिश्चित करणे गरजा भारताने येथे G20 प्रक्रियेचा अजेंडा आयटम म्हणून विकासाच्या समावेशाचे स्वागत केले आहे सोल समिट आणि सोल डेव्हलपमेंट कन्सेन्ससला पाठिंबा दिला आणि संबंधित बहु-वर्षीय कृती योजना. पंतप्रधानांनी अधिशाखाच्या पुनर्वापराचे आवाहन केले विकसनशील देशांतील गुंतवणुकीतील बचत केवळ तात्काळ मागणी पूर्ण करण्यासाठी नाही असंतुलन पण विकासात्मक असंतुलन. भारताने G20 चर्चेची गतीशीलता आणि विश्वासार्हता राखण्यासाठी काम केले आहे मजबूत, शाश्वत आणि संतुलित वाढीसाठी एक फ्रेमवर्क स्थापित करणे, मजबूत करणे आंतरराष्ट्रीय वित्तीय नियामक प्रणाली, ब्रेटन वुड्सच्या संस्थांमध्ये सुधारणा करणे, व्यापार वित्त सुलभ करणे, दोहा अजेंडा पुढे ढकलणे. चे सह-अध्यक्ष म्हणून भारत मजबूत, शाश्वत आणि संतुलित वाढीवर फ्रेमवर्क वर्किंग ग्रुपने प्रयत्न केले वाढ, नोकऱ्या, आर्थिक एकत्रीकरण, पुनर्संतुलन या दिशेने गटाची ऊर्जा पुन्हा केंद्रित करा सार्वजनिक क्षेत्राकडून खाजगीकडे मागणी आणि अंतर्गत जोखीम युरोझोनमध्ये असमतोल. भारत G20 प्रक्रियेसाठी वचनबद्ध आहे एक स्थिर, सर्वसमावेशक आणि प्रातिनिधिक जागतिक आर्थिक आणि वित्तीय प्रणाली साध्य करणे. 1 डिसेंबर 2012 पासून रशिया G20 चे अध्यक्षपद स्वीकारणार आहे त्यानंतर 2014 मध्ये ऑस्ट्रेलिया आणि 2015 मध्ये तुर्की. पुढील G20 शिखर परिषद नियोजित आहे 2013 मध्ये रशियामध्ये होणार आहे.

नेत्यांच्या स्तरावर उन्नती

2007 च्या जागतिक आर्थिक आणि आर्थिक संकटाच्या पार्श्वभूमीवर आणि 2009 मध्ये, जेव्हा हे स्पष्ट झाले की आवश्यक संकट समन्वय केवळ सर्वोच्च राजकीय स्तरावरच शक्य होईल तेव्हा G20 चे राज्य/सरकार प्रमुखांच्या स्तरावर सुधारणा करण्यात आली. तेव्हापासून, G20 नेते नियमितपणे भेटत आहेत आणि G20 हे आंतरराष्ट्रीय आर्थिक सहकार्याचे प्रमुख मंच बनले आहे.

G20 शिखर परिषद दरवर्षी फिरते अध्यक्षीय नेतृत्वाखाली आयोजित केली जाते. मंचाने सुरुवातीला मोठ्या प्रमाणात व्यापक आर्थिक मुद्द्यांवर लक्ष केंद्रित केले होते, परंतु त्यानंतर त्याने व्यापार, हवामान बदल, शाश्वत विकास, आरोग्य, कृषी, ऊर्जा, पर्यावरण, हवामान बदल आणि भ्रष्टाचारविरोधी यांचा समावेश असलेल्या इतर गोष्टींसह आपला अजेंडा विस्तारला आहे. आत्तापर्यंत झालेल्या G20 शिखर परिषदेची यादी, त्यांच्या मुख्य फोकस क्षेत्रांसह, परिशिष्ट-II वर ठेवली आहे.

अतिथी देश आणि आमंत्रित आंतरराष्ट्रीय संस्था

सदस्य देशांव्यतिरिक्त, म्हणजे 19 देश (अर्जेन्टिना, ऑस्ट्रेलिया, ब्राझील, कॅनडा, चीन, फ्रान्स, जर्मनी, भारत, इंडोनेशिया, इटली, जपान, कोरिया प्रजासत्ताक, मेक्सिको, रशिया, सौदी अरेबिया, दक्षिण आफ्रिका, तुर्की, संयुक्त किंगडम, आणि युनायटेड स्टेट्स) आणि युरोपियन युनियन, प्रत्येक G20 प्रेसीडेंसी इतर अतिथी देशांना आणि आंतरराष्ट्रीय संस्थांना (IOs) G20 बैठका आणि शिखर परिषदेत सहभागी होण्यासाठी आमंत्रित करते.

भारताने आपल्या G20 अध्यक्षपदी बांगलादेश, इजिप्त, मॉरिशस, नेदरलँड, नायजेरिया, ओमान, सिंगापूर, स्पेन आणि UAE या देशांना पाहुणे देश म्हणून आमंत्रित केले आहे. अतिथी IO साठी, भारताने ISA, CDRI आणि ADB यांना नियमित G20 आंतरराष्ट्रीय संघटना (UN, IMF, WB, WHO, WTO, ILO, FSB आणि OECD) आणि प्रादेशिक संस्थांच्या अध्यक्षीय (AU, AUDA-NEPAD आणि ASEAN) आमंत्रित केले आहे.).

G20 संरचना

शेर्पा ट्रॅक

याचे नेतृत्व शेर्पा करतात जो नेत्याचा प्रतिनिधी असतो.

फोकस क्षेत्रे: सामाजिक-आर्थिक समस्या जसे की कृषी, भ्रष्टाचारविरोधी, हवामान, डिजिटल अर्थव्यवस्था, शिक्षण, रोजगार, ऊर्जा, पर्यावरण, आरोग्य, पर्यटन, व्यापार आणि गुंतवणूक. या ट्रॅक अंतर्गत कार्यरत गटांमध्ये हे समाविष्ट आहे:

- I. कृषी कार्य गट
- II. भ्रष्टाचार विरोधी कार्यगट
- III. कल्चर वर्किंग ग्रुप
- IV. विकास कार्य गट
- V. डिजिटल इकॉनॉमी वर्किंग ग्रुप
- VI. आपत्ती जोखीम कमी करणारा कार्य गट
- VII. शिक्षण कार्य गट
- VIII. एम्प्लॉयमेंट वर्किंग ग्रुप
- IX. ऊर्जा संक्रमण कार्य गट
- X. पर्यावरण आणि हवामान शाश्वतता कार्य गट
- XI. आरोग्य कार्य गट
- XII. पर्यटन कार्य गट
- XIII. व्यापार आणि गुंतवणूक कार्य गट

उपरोक्त कार्यरत गटांचे तपशील परिशिष्ट-I मध्ये दिले आहेत.

वित्त ट्रॅक

याचे नेतृत्व अर्थमंत्री आणि सेंट्रल बँकेचे गव्हर्नर करतात, जे साधारणपणे वर्षातून चार वेळा भेटतात, दोन बैठका WB/IMF बैठकीच्या बाजूने आयोजित केल्या जातात.

फोकस क्षेत्र: जागतिक अर्थव्यवस्था, पायाभूत सुविधा, वित्तीय नियमन, आर्थिक समावेशन, आंतरराष्ट्रीय आर्थिक संरचना आणि आंतरराष्ट्रीय कर आकारणी यासारख्या वित्तीय आणि आर्थिक धोरणाच्या समस्या. या ट्रॅक अंतर्गत कार्यरत गट आणि कार्यप्रवाहांमध्ये हे समाविष्ट आहे:

- I. फ्रेमवर्क वर्किंग ग्रुप
- II. आंतरराष्ट्रीय आर्थिक आर्किटेक्चर वर्किंग ग्रुप
- III. इन्फ्रास्ट्रक्चर वर्किंग ग्रुप
- IV. शाश्वत वित्त कार्यकारी गट
- V. व्ही. आर्थिक समावेशासाठी जागतिक भागीदारी सहावा. संयुक्त वित्त आणि आरोग्य टास्क फोर्स
- VII. आंतरराष्ट्रीय करप्रणाली समस्या

आठवा. आर्थिक क्षेत्रातील समस्या

उपरोक्त कार्यरत गट आणि यंत्रणांचे तपशील परिशिष्ट-I मध्ये दिले आहेत. उपक्रम

• संशोधन आणि नाविन्यपूर्ण उपक्रम मेळावा

रिसर्च अँड इनोव्हेशन इनिशिएटिव्ह गॅदरिंग (RIIG), शेर्पा ट्रॅक वर्किंग ग्रुप्स व्यतिरिक्त, G20 सदस्य देशांमधील संशोधन आणि नाविन्यपूर्ण सहकार्य वाढवणे, तीव्र करणे आणि मजबूत करणे हे उद्दिष्ट आहे. RIIG G20 सदस्य देशांच्या विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि नवकल्पना तज्ञांना एकत्र आणून 2021 मध्ये इटालियन अध्यक्षपदाच्या काळात आयोजित करण्यात आलेल्या शैक्षणिक मंचाचे कार्य पुढे नेत आहे.

उपक्रम

संशोधन आणि नाविन्यपूर्ण उपक्रम मेळावा

रिसर्च अँड इनोव्हेशन इनिशिएटिव्ह गॅदरिंग (RIIG), शेर्पा ट्रॅक वर्किंग ग्रुप्स व्यतिरिक्त, G20 सदस्य देशांमधील संशोधन आणि नाविन्यपूर्ण सहकार्य वाढवणे, तीव्र करणे आणि मजबूत करणे हे उद्दिष्ट आहे. RIIG G20 सदस्य देशांच्या विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि नवकल्पना तज्ञांना एकत्र आणून 2021 मध्ये इटालियन अध्यक्षपदाच्या काळात आयोजित करण्यात आलेल्या शैक्षणिक मंचाचे कार्य पुढे नेत आहे.

G20 सशक्त

G20 अलायन्स फॉर द एम्पावरमेंट अँड प्रोग्रेस ऑफ वुमन इकॉनॉमिक रिप्रेझेंटेशन (G20 EMPOWER) 2019 मधील G20 ओसाका शिखर परिषदेदरम्यान लॉन्च करण्यात आले होते. व्यवसायातील नेते आणि सरकार यांच्यातील अद्वितीय युतीचा फायदा घेऊन खाजगी क्षेत्रातील महिलांच्या नेतृत्व आणि सक्षमीकरणाला गती देणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे. G20 देश.

• स्पेस इकॉनॉमी लीडर्स मीटिंग

भारताच्या G20 अध्यक्षतेखाली, भारतीय अंतराळ संशोधन संस्था/डिपार्टमेंट ऑफ स्पेस (ISRO/DOS) जागतिक अर्थव्यवस्थेला आकार देण्यासाठी अंतराळाच्या महत्त्वावर चर्चा सुरु ठेवण्यासाठी स्पेस इकॉनॉमी लीडर्स मीटिंग (SELM) च्या चौथ्या आवृत्तीचे आयोजन करत आहे. SELM च्या मागील आवृत्त्या सौदी स्पेस कमिशन (2020), इटालियन स्पेस एजन्सी (2021) आणि नॅशनल रिसर्च अँड इनोव्हेशन एजन्सी, इंडोनेशिया (2022) यांनी आयोजित केल्या होत्या. जागतिक अर्थव्यवस्थेला आकार देण्यासाठी नवीन अवकाशाचे महत्त्व लक्षात घेऊन, या वर्षीच्या SELM ची थीम "नवीन अवकाश युगाकडे (अर्थव्यवस्था, जबाबदारी, युती)" आहे.

• G20 चीफ सायंटिफिक अँड व्हायझर्स राउंडटेबल (CSAR)

G20-CSAR हा भारताच्या चालू G20 अध्यक्षीय काळात सुरु केलेला एक नवीन उपक्रम आहे. G20-CSAR जागतिक विज्ञान आणि तंत्रज्ञान (S&T) धोरणाच्या मुद्द्यांवर चर्चा करण्यासाठी एक प्रभावी संस्थात्मक व्यवस्था/प्लॅटफॉर्म तयार करण्याच्या उद्देशाने G20 राज्यांच्या/सरकार प्रमुखांच्या मुख्य वैज्ञानिक सल्लागारांना एकत्र आणेल, जे नंतर एक प्रभावी आणि सुसंगत बनू शकेल. जागतिक विज्ञान सल्ला यंत्रणा. शिवाय, G20-CSAR चे उद्दिष्ट आहे की जागतिक S&T इकोसिस्टमला भेडसावणाऱ्या काही समस्यांचे निराकरण करणे. भारताच्या G20 अध्यक्षतेदरम्यान CSAR च्या प्राधान्य क्षेत्रांमध्ये "एक आरोग्य" आणि जागतिक चांगल्यासाठी सामायिक वैज्ञानिक पायाभूत सुविधा आणि उदयोन्मुख आणि भविष्यवादी तंत्रज्ञान आणि विकसित मानकांमध्ये सहयोग यांचा समावेश आहे. G20 CSAR ची पहिली बैठक 28 ते 30 मार्च 2023 दरम्यान उत्तराखंड राज्यातील कुमाऊँ प्रदेशात असलेल्या रामनगर येथे झाली.

प्रतिबद्धता गट

संबंधित भागधारक समुदायांशी सल्लामसलत करण्याच्या G20 सदस्यांच्या वचनबद्धतेचा एक भाग म्हणून, प्रत्येक G20 सदस्यांमधील गैर-सरकारी सहभागींचा समावेश असलेल्या प्रतिबद्धता गटांद्वारे संवाद सुलभ केला जातो. हे गट अनेकदा G20 नेत्यांना शिफारशी तयार करतात जे धोरण बनविण्याच्या प्रक्रियेत योगदान देतात. प्रतिबद्धता गट खालीलप्रमाणे आहेत:

I. व्यवसाय20

II. सिव्हिल20

III. कामगार20

IV. संसद20

V. Science20

VI SAI20

VII. स्टार्टअप20

VIII. 20 विचार करा

IX. शहरीर०

X. महिलार०

XI. युवक20

वरील प्रतिबद्धता गटांचे तपशील परिशिष्ट-I मध्ये दिले आहेत. भारताचे G20 अध्यक्षपद 2023

प्रेस रिलीझ, कागदपत्रे, भाषणे, फोटो गॅलरी आणि G20 बैठकीच्या व्हिडिओसह भारताच्या G20 प्रेसीडेंसीवरील नवीनतम माहिती आणि नियमित अद्यतनांसाठी, कृपया भेट द्या:
<https://www.g20.org>.
याव्यतिरिक्त, थेट अद्यतने G20 India (@g20org) / Twitter वर ऍक्सेस केली जाऊ शकतात; www.facebook.com/g20org;
www.instagram.com/g20org; आणि www.youtube.com/@g20orgindia.

परिशिष्ट

शेर्पा ट्रॅक वर्किंग ग्रुप्स

I. कृषी कार्य गट

परिशिष्ट-I

जागतिक अन्नधान्याच्या किमतीतील अस्थिरतेला सामोरे जाण्यासाठी 2011 मध्ये फ्रेंच प्रेसीडेंसीच्या काळात G20 कृषी डेप्युटीज ग्रुप तयार करण्यात आला होता. तेव्हापासून UN 2030 अजेंडा, विशेषतः शून्य भूक (SDG 2) चे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी महत्वाच्या असलेल्या कृषी संबंधित मुद्द्यांवर G20 सदस्यांमधील सहकार्य वाढवण्यासाठी हे एक महत्वाचे मंच बनले आहे. कार्य गट अन्न सुरक्षा, पोषण, प्रतिजैविक प्रतिकार, अन्न कचरा आणि तोटा, टिकाव आणि लवचिक आणि सर्वसमावेशक अन्न मूल्य साखळी यासारख्या जागतिक मुद्द्यांवर माहितीची देवाणघेवाण आणि सहकार्य सुलभ करते.

II. भ्रष्टाचार विरोधी कार्यगट

भ्रष्टाचार विरोधी कार्य गट (ACWG) ची स्थापना 2010 मध्ये करण्यात आली. भ्रष्टाचार विरोधी कार्य गट G20 नेत्यांना भ्रष्टाचार विरोधी मुद्द्यांवर अहवाल देतो आणि भ्रष्टाचाराचा सामना करण्यासाठी G20 देशांच्या कायदेशीर प्रणालींमध्ये किमान समान मानके प्रस्थापित करण्याचे उद्दिष्ट ठेवते. ते सार्वजनिक आणि खाजगी क्षेत्रातील अखंडता आणि पारदर्शकता, लाचखोरी, आंतरराष्ट्रीय सहकार्य, मालमत्ता पुनर्प्राप्ती, फायदेशीर मालकी पारदर्शकता, असुरक्षित क्षेत्रे आणि क्षमता-निर्मिती यावर लक्ष केंद्रित करते.

III. कल्चर वर्किंग ग्रुप

G20 संस्कृती मंत्री 2020 मध्ये पहिल्यांदा भेटले आणि G20 अजेंडा पुढे नेण्यासाठी संस्कृतीच्या क्रॉसकटिंग योगदानावर प्रकाश टाकला. संस्कृती आणि इतर धोरणात्मक क्षेत्रांमधील समन्वय ओळखून, आणि संस्कृती, सांस्कृतिक वारसा आणि सर्जनशील अर्थव्यवस्थेचा विकासाच्या आर्थिक, सामाजिक आणि पर्यावरणीय आयामांवर होणारा प्रभाव लक्षात घेऊन, संस्कृतीला एक सांस्कृतिक कार्य गट (CWG) म्हणून G20 अजेंड्यात समाकलित केले गेले. 2021. सांस्कृतिक आणि सर्जनशील उद्योगांना पाठिंबा देण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय सहकार्य आणि सहयोग मजबूत करण्याचे या गटाचे उद्दिष्ट आहे.

IV. विकास कार्य गट

डेव्हलपमेंट वर्किंग ग्रुप (DWG) 2010 मध्ये स्थापन झाल्यापासून G20 'विकास अजेंडा'चा संरक्षक म्हणून काम करत आहे. 2015 मध्ये शाश्वत विकासासाठी 2030 अजेंडा आणि त्याची उद्दिष्टे स्वीकारल्यानंतर, DWG ने शेर्पाना मदत करण्यात महत्वाची भूमिका बजावली आहे. G20 शाश्वत विकास अजेंडा चालवणे आणि 2030 अजेंडा साध्य करण्याच्या प्रयत्नांसह G20 क्रियांचे शाश्वत विकास छेदनबिंदू अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेण्यासाठी इतर कार्यप्रवाहांसह कार्य करणे.

V. डिजिटल इकॉनॉमी वर्किंग ग्रुप

डिजिटल इकॉनॉमी वर्किंग ग्रुप (DEWG), 2021 मध्ये स्थापित, धोरण निर्मात्यांना अर्थव्यवस्थांच्या डिजिटल क्षमतेचा उपयोग करण्यासाठी प्रेरणा आणि व्यापक मार्गदर्शन प्रदान करते. लोकसहभाग वाढवणे आणि सर्वसमावेशक सामाजिक आणि आर्थिक वाढ साकारणे हे कार्यगटाचे उद्दिष्ट डिजिटल परिवर्तनाचे आहे.

VI. आपत्ती जोखीम कमी करणारा कार्य गट

आपत्ती जोखीम कमी करण्यावरील कार्य गट (DRRWG) इंडोनेशियन प्रेसिडेन्सीसह मागील G20 अध्यक्षीय दरम्यान झालेल्या आपत्ती जोखीम कमी करण्याबाबतच्या पूर्वीच्या चर्चेवर आधारित असेल आणि आपत्ती जोखीम कमी करण्याच्या प्रयत्नांना नव्याने तातडीची भावना प्रदान करेल. हे हवामान शाश्वतता, पायाभूत सुविधा आणि विकास कार्यगटांसह इतर G20 कार्यगटांसह देखील कार्य करेल. G20 राष्ट्रांकडे अनेक संस्था आणि विषयांमध्ये तांत्रिक साधन आहे जे G20 राष्ट्रांमध्ये तसेच जागतिक स्तरावर 2030 पर्यंत आपत्तीचे नुकसान मोजमाप कमी करण्यासाठी आणले जाऊ शकते.

VII. शिक्षण कार्य गट

एज्युकेशन वर्किंग ग्रुप (EdWG) ची स्थापना 2018 मध्ये अर्जेन्टिनाच्या अध्यक्षपदाच्या काळात झाली. EdWG शिकण्याचे परिणाम बळकट करण्यावर आणि तांत्रिक साधने, डिजिटलायझेशन, सार्वत्रिक दर्जेदार शिक्षण, वित्तपुरवठा, शिक्षणासाठी भागीदारी आणि समान प्रवेश यावर लक्ष केंद्रित करते. आंतरराष्ट्रीय सहकार्य. कौशल्य विकास आणि शाळा-ते-कार्य संक्रमण यांसारख्या क्रॉस कटिंग समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी EdWG रोजगार आणि इतर WG सह सहयोग करते.

VIII. एम्प्लॉयमेंट वर्किंग ग्रुप

एम्प्लॉयमेंट वर्किंग ग्रुप (EWG) ची सुरुवात G20 टास्क फोर्स ऑन एम्प्लॉयमेंट म्हणून झाली – 2011 मध्ये फ्रेंच प्रेसीडेंसी अंतर्गत स्थापन करण्यात आली – जी 2014 मध्ये ऑस्ट्रेलियन प्रेसिडेंसी अंतर्गत नेत्यांच्या घोषणेनंतर वर्किंग ग्रुप स्तरावर वाढवण्यात आली. EWG ची पहिली बैठक या अंतर्गत झाली. 2015 मध्ये तुर्कीचे अध्यक्षपद. EWG मजूर, रोजगार आणि सामाजिक समस्यांवर अधिक मजबूत, टिकाऊ, संतुलित, सर्वसमावेशक आणि नोकरी-समृद्ध वाढ विकसित करण्यासाठी चर्चा करते.

IX. ऊर्जा संक्रमण कार्य गट

2009 पासून शाश्वत जागतिक अर्थव्यवस्थेसाठी एक महत्वाचा घटक म्हणून G20 मध्ये ऊर्जेची चर्चा केली जात आहे. ऊर्जा संबंधित समस्यांवर चर्चा करण्यासाठी 2013 मध्ये एक समर्पित ऊर्जा शाश्वतता कार्य गट स्थापन करण्यात आला. 2017 मध्ये, क्लायमेट सस्टेनेबिलिटी वर्किंग ग्रुपचा एक भाग म्हणून ऊर्जेवर चर्चा झाली. 2018 मध्ये अर्जेन्टिनाच्या अध्यक्षपदाच्या काळात, ऊर्जा समस्यांना हवामानापासून वेगळे केले गेले आणि एनर्जी ट्रान्झिशन वर्किंग ग्रुप (ETWG) अंतर्गत ऊर्जा संक्रमणावरील चर्चेकडे नेले. कार्यगट ऊर्जा सुरक्षा, सुलभता आणि परवडणारी क्षमता, ऊर्जा कार्यक्षमता, नवीकरणीय ऊर्जा, नवकल्पना, तंत्रज्ञान आणि वित्तपुरवठा यावर चर्चा करते.

X. पर्यावरण डेप्युटीज मीटिंग आणि क्लायमेट सस्टेनेबिलिटी वर्किंग ग्रुप

क्लायमेट सस्टेनेबिलिटी वर्किंग ग्रुप (CSWG) ची स्थापना 2018 मध्ये अर्जेन्टिनाच्या अध्यक्षतेदरम्यान करण्यात आली होती, तर जपानच्या अध्यक्षतेखाली 2019 मध्ये पर्यावरण प्रतिनिधींची बैठक (EDM) सुरु झाली. EDM आणि CSWG पर्यावरण आणि हवामानाच्या समस्यांवर लक्ष केंद्रित करतात ज्यात इतर गोष्टींसह संसाधन कार्यक्षमता, वर्तुळाकार अर्थव्यवस्था, महासागराचे आरोग्य, सागरी कचरा, प्रवाळ खडक, जमिनीचा न्हास, जैवविविधता हानी, जल संसाधन व्यवस्थापन आणि हवामान बदल कमी करण्याचे आणि अनुकूल करण्याचे मार्ग समाविष्ट आहेत.

XI. आरोग्य कार्य गट

2017 मध्ये जर्मन प्रेसीडेंसी अंतर्गत आरोग्य कार्य गट (HWG) ची स्थापना करण्यात आली होती जी संवाद वाढवण्यासाठी आणि G20 नेत्यांना महत्वाच्या जागतिक आरोग्य समस्यांवर माहिती देण्यासाठी. सध्याच्या आणि भावी पिढ्यांसाठी समान आरोग्य प्राप्त करण्यासाठी वचनबद्ध शाश्वत कल्याणकारी समाज निर्माण करण्याच्या दिशेने गट कार्य करतो. आरोग्य आणीबाणीसाठी आरोग्य यंत्रणांची तयारी, एक आरोग्य दृष्टीकोन, डिजिटल आरोग्य, युनिव्हर्सल हेल्थ कव्हरेज, आंतरराष्ट्रीय आरोग्य नियमांचे पालन, शाश्वत वित्तपुरवठा इत्यादी मुद्द्यांवर चर्चा केली जाते.

XII. पर्यटन कार्य गट

2020 मध्ये त्याची स्थापना झाल्यापासून, पर्यटन कार्य गट (TWG) ने सदस्य देश आणि संबंधित भागधारकांना स्थानिक आणि जागतिक पर्यटनाच्या पुढील विकासासाठी तसेच या क्षेत्रासमोरील समान आव्हाने कमी करण्यासाठी चर्चा करण्यासाठी, विचारपूर्वक आणि कृतीच्या मार्गावर मार्गदर्शन करण्यासाठी एकत्र आणले आहे. COVID-19 साथीच्या रोगासह. जागतिक अर्थव्यवस्थेत क्षेत्राची महत्वाची भूमिका आणि त्याची प्रगती पाहता अजेंडा 2030 साध्य करण्यासाठी, पर्यटन अधिक टिकाऊ बनवणे आणि त्याची लवचिकता वाढवणे हे अलीकडच्या काळात कार्यगटाचे मुख्य लक्ष आहे.

XIII. व्यापार आणि गुंतवणूक कार्य गट

ट्रेड अँड इन्व्हेस्टमेंट वर्किंग ग्रुप (TIWG) ची स्थापना 2016 मध्ये करण्यात आली होती. हे G20 व्यापार आणि गुंतवणूक यंत्रणा बळकट करणे, जागतिक व्यापार वाढीला चालना देणे, बहुपक्षीय व्यापार प्रणालीला समर्थन देणे, जागतिक गुंतवणूक धोरण सहकार्य आणि समन्वयाला प्रोत्साहन देणे आणि समावेशक आणि समन्वयाला प्रोत्साहन देणे या विषयांवर लक्ष केंद्रित करते. जागतिक मूल्य साखळी.

वित्त ट्रॅक कार्यरत गट आणि कार्यप्रवाह

I. फ्रेमवर्क वर्किंग ग्रुप (FWG) सध्याच्या प्रासंगिकतेच्या जागतिक समष्टि आर्थिक मुद्द्यांवर चर्चा करते, जागतिक जोखीम आणि अनिश्चिततेचे निरीक्षण आणि G20 मध्ये मजबूत, शाश्वत, संतुलित आणि सर्वसमावेशक वाढ (SSBIG) ला प्रोत्साहन देण्याच्या उद्देशाने धोरण समन्वयाच्या संभाव्य क्षेत्रांवर चर्चा करते. भारत आणि यूके या कार्यगटाचे सह-अध्यक्ष आहेत.

II. इंटरनॅशनल फायनान्शियल आर्किटेक्चर (IFA) वर्किंग ग्रुप आंतरराष्ट्रीय आर्थिक आर्किटेक्चरशी संबंधित समस्या जसे की ग्लोबल फायनान्शियल सेफ्टी नेट (GFSN); विकास वित्त संबंधित बाबी; कर्ज असुरक्षा व्यवस्थापित करणे आणि कर्ज पारदर्शकता वाढवणे; भांडवल प्रवाह व्यवस्थापन आणि स्थानिक चलन बाँड बाजारांना प्रोत्साहन देणे. कोरिया आणि फ्रान्स प्रजासत्ताक या कार्यगटाचे अध्यक्ष आहेत.

III. इन्फ्रास्ट्रक्चर वर्किंग ग्रुप (IWG) इन्फ्रास्ट्रक्चर गुंतवणुकीच्या विविध पैलूंवर विचारमंथन करतो ज्यात मालमत्ता वर्ग म्हणून पायाभूत सुविधा विकसित करणे; दर्जेदार पायाभूत गुंतवणुकीला प्रोत्साहन देणे; इन्फ्राटेक; आणि पायाभूत गुंतवणुकीसाठी आर्थिक संसाधने एकत्रित करण्यासाठी नाविन्यपूर्ण साधने ओळखणे. कार्यगटाचे सह-अध्यक्ष ऑस्ट्रेलिया आणि ब्राझील आहेत.

IV. सस्टेनेबल फायनान्स वर्किंग ग्रुप (SFWG) हा 2021 G20 इटालियन प्रेसिडेंसी अंतर्गत यूएस आणि चीन यांच्या सह-अध्यक्षतेखाली एक नवीन स्थापन केलेला गट आहे. शाश्वत वित्त अजेंडाच्या महत्त्वाच्या प्राधान्यक्रमांकडे G20, आंतरराष्ट्रीय संस्था आणि इतर भागधारकांचे लक्ष केंद्रित करण्यात मदत कशी करता येईल यावर कार्यगट चर्चा करतो आणि करावयाच्या महत्त्वाच्या कृतींवर एकमत तयार करतो.

V. आर्थिक समावेशनासाठी जागतिक भागीदारी (GPII) जागतिक स्तरावर आर्थिक समावेशना पुढे नेण्यासाठी कार्य करते. काही कार्यक्षेत्रांमध्ये आर्थिक प्रणालीच्या पायाभूत सुविधांमध्ये सुधारणा करण्याचे मार्ग, उदयोन्मुख तंत्रज्ञानाचा वापर करण्यासाठी अनुकूल धोरणे राबवणे, रेमिटन्स प्रवाह सुलभ करणे आणि रेमिटन्स ट्रान्सफरची किंमत कमी करणे, आर्थिक साक्षरता आणि ग्राहक संरक्षण, डिजिटल आर्थिक साक्षरता आणि इतरांमधील डिजिटल फूट कमी करणे यांचा समावेश आहे. GPII इटली आणि रशिया सह-अध्यक्ष आहेत.

G20 रोम लीडर्स समिट, 2021 दरम्यान जॉइंट फायनान्स अँड हेल्थ टास्क फोर्स (JFHTF) ची स्थापना करण्यात आली. या टास्क फोर्सचा उद्देश साथीच्या रोगाचा प्रतिबंध, पूर्वतयारी आणि प्रतिसाद (पीपीआर) या विषयांवर संवाद आणि जागतिक सहकार्य वाढवणे आणि देवाणघेवाणीला प्रोत्साहन देणे हे आहे. अनुभव आणि सर्वोत्तम पद्धती, वित्त आणि आरोग्य मंत्रालयांमध्ये समन्वय व्यवस्था विकसित करणे, सामूहिक कृतीला प्रोत्साहन देणे, सीमापार परिणामांसह आरोग्य आपत्कालीन परिस्थितीचे मूल्यांकन आणि निराकरण करणे आणि एक आरोग्य दृष्टीकोन अवलंबताना साथीच्या PPR साठी संसाधनांच्या प्रभावी कारभाराला प्रोत्साहन देणे.

VII. G20 फायनान्स ट्रॅकमधील इंटरनॅशनल टॅक्सेशन अजेंडावर थेट G20 फायनान्स आणि सेंट्रल बँक डेप्युटीजच्या पातळीवर चर्चा केली जाते आणि G20 च्या तत्वाखाली कर आकारणीवर कोणताही औपचारिक कार्य गट नाही. अर्थव्यवस्थेच्या डिजिटलायझेशनमुळे उद्भवलेल्या कर आव्हानांना संबोधित करणे, करचुकवेगिरीविरुद्ध लढा देणे, बँक गुप्तता आणि कर आश्रयस्थान संपवणे, माहितीची देवाणघेवाण करणे आणि बहुराष्ट्रीय कंपन्यांकडून कर टाळणे या बाबींचा समावेश या गटांतर्गत चर्चा करण्यात आला. G20 आंतरराष्ट्रीय कर अजेंडावरील काम OECD च्या सर्वसमावेशक फ्रेमवर्कमध्ये केले जाते.

आठवा. आर्थिक क्षेत्रातील समस्यांशी संबंधित चर्चा थेट G20 फायनान्स आणि सेंट्रल बँक डेप्युटीजच्या पातळीवर होतात आणि त्यासाठी कोणताही औपचारिक कार्यगट नाही. आर्थिक स्थिरता मंडळ G20 आर्थिक क्षेत्राच्या अजेंड्यावरील डेप्युटीजची चर्चा सुलभ करण्यासाठी आवश्यक चर्चापत्रे प्रदान करते. चर्चेच्या प्रमुख क्षेत्रांमध्ये जागतिक वित्तीय प्रणालीची लवचिकता मजबूत करणे, विवेकपूर्ण पर्यवेक्षण, जोखीम व्यवस्थापन सुधारणे, पर्यवेक्षी महाविद्यालये स्थापन करणे, क्रॉस-बॉर्डर पेमेंट वाढवणे, नॉन-बँक आर्थिक मध्यस्थी (NBFI) मधील संरचनात्मक असुरक्षा दूर करणे आणि हवामान-संबंधित आर्थिक जोखीम, मूल्यांकन यांचा समावेश आहे. इतरांमधील क्रिप्टो मालमत्ता आणि धोरणातील जोखीम.

प्रतिबद्धता गट

I. व्यवसाय20

Business20 (B20), अधिकृतपणे 2010 मध्ये लॉन्च केले गेले, हे जागतिक व्यावसायिक समुदायासाठी G20 संवाद मंच आहे. हे आर्थिक वाढ आणि विकासाचा चालना देण्यासाठी प्रत्येक फिरत्या अध्यक्षांनी स्थापन केलेल्या प्राधान्यक्रमांवर ठोस कृती करण्यायोग्य धोरण शिफारसी वितरीत करते. हे G20 आणि आंतरराष्ट्रीय संस्था आणि संस्थांना सहमती-आधारित धोरण प्रस्ताव विकसित करण्यासाठी सोपवलेल्या टास्क फोर्स आणि कृती परिषदांद्वारे कार्य करते.

II. सिव्हिल20

Civil20 (C20) Engagement Group 2013 मध्ये अधिकृत G20 Engagement Group म्हणून लॉन्च करण्यात आला होता, जरी G20 सदस्य देशांमधील नागरी समाजातील सहभागाची सुरुवात 2010 मध्ये झाली होती. C20 जगभरातील सिव्हिल सोसायटी ऑर्गनायझेशन (CSOs) साठी एक व्यासपीठ उपलब्ध करून देते. G20 ला सरकारी आणि गैर-व्यावसायिक आवाज. हे स्थान प्रदान करते ज्याद्वारे जागतिक CSOs G20 मध्ये संरचित आणि शाश्वत पद्धतीने योगदान देऊ शकतात.

III. कामगार20

Labour20 (L20) शिखर परिषद प्रथम 2011 मध्ये फ्रेंच प्रेसिडेंसीच्या काळात औपचारिकपणे झाली. L20 G20 देशांमधील ट्रेड युनियन नेत्यांना बोलावते आणि कामगारांशी संबंधित समस्यांचे निराकरण करण्याच्या उद्देशाने विश्लेषणे आणि धोरण शिफारसी प्रदान करते.

IV. संसद20

2010 मध्ये कॅनडाच्या अध्यक्षपदाच्या काळात सुरु झालेल्या संसद20 (P20) प्रतिबद्धता गटाचे नेतृत्व G20 देशांच्या संसदेतील स्पीकर करतात. संबंधित सरकारांना मार्गदर्शन करण्यात संसद सदस्य महत्त्वाची भूमिका बजावत असल्याने, P20 बैठकांचे उद्दिष्ट जागतिक

प्रशासनाला संसदीय परिमाण आणणे, जागरूकता वाढवणे, आंतरराष्ट्रीय वचनबद्धतेसाठी राजकीय समर्थन निर्माण करणे आणि राष्ट्रीय वास्तवांमध्ये प्रभावीपणे अनुवादित केले जाणे हे सुनिश्चित करणे हे आहे.

V. विज्ञान20

G20 देशांच्या राष्ट्रीय विज्ञान अकादमींचा समावेश असलेला Science20 (S20) प्रतिबद्धता गट 2017 मध्ये जर्मनीच्या अध्यक्षतेदरम्यान सुरु करण्यात आला होता. हे धोरणकर्त्यांना आंतरराष्ट्रीय तज्ञांच्या समावेश असलेल्या टास्क फोर्सद्वारे तयार केलेल्या सहमती-आधारित विज्ञान-आधारित शिफारसी सादर करते.

VI. SAI20

सुप्रीम ऑडिट इन्स्टिट्यूशन्स 20 (SAI20) हा इंडोनेशियन प्रेसीडेंसीने 2022 मध्ये सादर केलेला एक प्रतिबद्धता गट आहे. पारदर्शकता आणि उत्तरदायित्व सुनिश्चित करण्यासाठी आणि G20 सदस्यांमधील सहकार्याला प्रोत्साहन देण्यासाठी जागतिक स्तरावर SAI द्वारे खेळलेल्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेवर चर्चा करण्यासाठी हा एक मंच आहे.

VII. स्टार्टअप20

स्टार्टअप आर्थिक वाढ आणि विकासासाठी उत्प्रेरक म्हणून काम करतात. ते सहकार्य वाढवण्यासाठी आणि सीमेपलीकडे नावीन्यपूर्णतेला चालना देण्यासाठी आणि SDG लक्ष्ये साध्य करण्यासाठी अर्थव्यवस्थांना सुलभ करण्यासाठी प्लॅटफॉर्म आणि साधने देतात. प्रस्तावित स्टार्टअप20 प्रतिबद्धता गटाचा उद्देश G20 नेत्यांना वाढीची आव्हाने आणि इतर अडथळ्यांना तोंड देण्यासाठी कृतीची शिफारस करणे आहे.

VIII. 20 विचार करा

Think20 (T20), अधिकृत G20 प्रतिबद्धता गट म्हणून, 2012 मध्ये मेक्सिकन प्रेसीडेंसीच्या काळात सुरु करण्यात आला होता. ते संबंधित आंतरराष्ट्रीय सामाजिक-आर्थिक समस्यांवर चर्चा करण्यासाठी थिंक टँक आणि उच्च-स्तरीय तज्ञांना एकत्र आणून G20 साठी "आयडिया बँक" म्हणून काम करते. T20 शिफारसी पॉलिसी ब्रीफमध्ये संश्लेषित केले जातात आणि G20 कार्यगटांना, मंत्रीस्तरीय बैठका आणि G20 ला ठोस धोरणात्मक उपाययोजना करण्यात मदत करण्यासाठी नेत्यांच्या शिखर परिषदेला सादर केले जातात.

IX. शहरीर०

Urban20 (U20) ची स्थापना डिसेंबर 2017 मध्ये पॅरिसमधील वन प्लॅनेट समिटमध्ये अर्जेन्टिना अध्यक्ष असताना करण्यात आली. शहरीकरण समस्या, SDG उद्दिष्टे आणि शहरांवरील हवामान बदलाचा प्रभाव यावर संयुक्तपणे चर्चा करण्यासाठी शहरातील नेत्यांसाठी हा औपचारिक सहभाग गट आहे.

X. महिलार०

Women20 (W20) हा एक प्रतिबद्धता गट आहे जो 2015 मध्ये तुर्कीच्या अध्यक्षपदाच्या काळात सुरु करण्यात आला होता. W20 चा प्राथमिक उद्देश 2014 मध्ये ब्रिस्बेन समिटमध्ये स्वीकारलेल्या "25x25" वचनबद्धतेची अंमलबजावणी करणे हा आहे, ज्याचा उद्देश 2025 पर्यंत श्रमशक्तीच्या सहभागातील लैंगिक अंतर 25% कमी करणे आहे. W20 'लिंग समावेशक आर्थिक वाढ' वर लक्ष केंद्रित करते, आणि खालील तीन स्तंभ त्याच्या समर्थनाचे मुख्य क्षेत्र बनवतात: कामगार समावेश, आर्थिक समावेश आणि डिजिटल समावेश.

XI. युवक20

Youth20 (Y20), 2010 मध्ये आयोजित केलेल्या पहिल्या Y20 परिषदेसह, एक व्यासपीठ प्रदान करते जे तरुणांना G20 प्राधान्यांबद्दल त्यांची दृष्टी आणि कल्पना व्यक्त करण्यास अनुमती देते आणि G20 नेत्यांना सादर केलेल्या शिफारसींच्या मालिकेसह येतात.

मागील G20 शिखर परिषद

वॉशिंग्टन डीसी, लंडन, पिट्सबर्ग - 2008 आणि 2009

पहिली G20 शिखर परिषद 2008 मध्ये वॉशिंग्टन डीसी (USA) येथे झाली. 60 वर्षांहून अधिक काळातील जागतिक अर्थव्यवस्थेतील सर्वात नाट्यमय सुधारणांचा देखावा तयार केला. लंडन (यूके) मध्ये 2009 मध्ये झालेल्या फॉलो-अप समिटमध्ये, G20 ने कर चुकवणे आणि टाळण्याच्या प्रयत्नांना सहकार्य करण्यास नकार देणाऱ्या राज्यांना काळ्या यादीत टाकण्यास सहमती दर्शवली. 2008 च्या आर्थिक संकटाच्या पार्श्वभूमीवर, G20 ने हेज फंड आणि रेटिंग एजन्सींवर कठोर नियंत्रणे लादण्याचा निर्णय घेतला. संस्थात्मक सुधारणांमध्ये वित्तीय स्थिरता मंच (FSF) च्या विस्ताराचा समावेश आहे ज्यामुळे ते जागतिक आर्थिक व्यवस्थेसाठी एक प्रभावी पर्यवेक्षक आणि वॉचडॉग संस्था बनते. त्याचे नाव बदलून आर्थिक स्थिरता मंडळ (FSB) असे ठेवण्यात आले. 2008 च्या आर्थिक संकटानंतर संरक्षणवादाकडे वळण्यास मदत करण्याचे श्रेय G20 ला दिले जाते. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीच्या अर्थसंकल्पात तिप्पट वाढ करण्यासाठी आणि बहुपक्षीय विकास बँकांच्या आदेशाचा विस्तार आणि कर्ज पाठवण्याकरता एकमत घडवून आणण्यातही मदत झाली. 2008 मध्ये, वॉशिंग्टन

डीसीमध्ये, G20 ने 12 महिन्यांसाठी व्यापार आणि गुंतवणुकीसाठी नवीन अडथळे लादण्यापासून परावृत्त करण्याचे मान्य केले होते. या त्यानंतरच्या प्रत्येक शिखर परिषदेत तरतूद वाढवण्यात आली आहे. 2009 मध्ये पिट्सबर्ग (यूएसए) येथे झालेल्या G20 शिखर परिषदेने G20 ची जागतिक अर्थव्यवस्थेशी संबंधित बाबींवर निर्णय घेणारी प्रमुख संस्था म्हणून स्थापना केली. या शिखर परिषदेने बँकिंग क्षेत्रासाठी कठोर नियमांवर निर्णय घेतला, ज्यामुळे बँकांनी भांडवल तयार करण्यासाठी त्यांच्या नफ्याचा मोठा हिस्सा राखून ठेवला पाहिजे. या उपायांमुळे उच्च-जोखीम असलेल्या खाजगी क्षेत्रातील क्रियाकलापांमुळे सरकार आणि करदात्यांना होणारा आर्थिक धोका कमी करण्यात मदत झाली.

टोरंटो, सोल, कान्स – २०१० आणि २०११

2010 मध्ये टोरंटो शिखर परिषदेत (कॅनडा) G20 ने सार्वभौम कर्ज कमी करण्यासाठी निर्देश स्वीकारले. प्रगत औद्योगिक राज्यांनी त्यांच्या बजेटमधील तूट आणि बाह्य कर्ज कमी करण्याचे वचन दिले. 2010 मध्ये सोल (कोरिया प्रजासत्ताक) मध्ये G20 नेते पुन्हा भेटले, जिथे त्यांनी बँकांसाठी कठोर नियम (बेसेल III नॉर्म्स) स्वीकारले, तसेच आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) मधील आर्थिक भागीदारी आणि मतदान शेअर्सच्या सुधारणेवर सहमती दर्शविली. सोल हा G20 च्या इतिहासातील एक मैलाचा दगड होता. प्रथमच, विकास धोरणाचे मुद्दे शिखर परिषदेच्या अजेंड्यावर होते जे 'सेऊल कन्सेन्सस' म्हणून ओळखले जाते. त्यानंतरच्या प्रत्येक शिखर परिषदेच्या अजेंड्याचा विकास हा एक मानक भाग आहे. 2011 मध्ये कान्स (फ्रान्स) येथे झालेल्या G20 शिखर परिषदेच्या कार्य कार्यक्रमाच्या केंद्रस्थानी, आंतरराष्ट्रीय चलन व्यवस्थेतील सुधारणा होती. G20 नेत्यांनी कृषी बाजार माहिती प्रणाली, अन्न बाजारातील पारदर्शकता वाढविण्यासाठी आणि संकटाच्या वेळी आंतरराष्ट्रीय धोरण समन्वयाला प्रोत्साहन देण्यासाठी एक इंटर-एजन्सी प्लॅटफॉर्म स्थापन करण्यासही सहमती दर्शवली.

लॉस कॅबोस, सेंट पीटर्सबर्ग, ब्रिस्बेन – 2012, 2013 आणि 2014

2012 मध्ये लॉस कॅबोस (मेक्सिको) येथे झालेल्या समिटचा फोकस तरुणांच्या बेरोजगारीशी लढा आणि सामाजिक सुरक्षा कवरेज आणि वाजवी उत्पन्नासह दर्जेदार नोकऱ्या निर्माण करण्यावर होता. या शिखर परिषदेने विकास अजेंडा, कृषी आणि हरित वाढ यांच्यातील दुव्यावरही प्रकाश टाकला. सेंट पीटर्सबर्ग (रशिया) मध्ये 2013 मध्ये, कर चुकवेगिरी आणि टाळण्यावर मुकाबला करण्यासाठी मोठी प्रगती झाली. G20 ने कर माहितीची स्वयंचलित देवाणघेवाण आणि बेस इरोशन आणि प्रॉफिट शिफ्टिंग (BEPS) वरील कृती योजना यावर सहमती दर्शवली. नफा कमी करून आणि नफा कमी करून नफा हलवून कर टाळण्यात गुंतलेल्या बहुराष्ट्रीय व्यवसायांच्या क्रियाकलापांवर देखरेख करण्यासाठी एक नियामक धोरण तयार करण्यात मदत करण्याचा हेतू होता, जिथे ते नफा मिळवून देणारे क्रियाकलाप केले जातात. 2014 मध्ये ब्रिस्बेन समिट (ऑस्ट्रेलिया) मध्ये, G20 ने स्वतःचा सामूहिक GDP दोन टक्क्यांनी वाढवण्याचे महत्वाकांक्षी उद्दिष्ट ठेवले. बँकिंग नियमनाच्या क्षेत्रात आणखी एक महत्वाचे पाऊल उचलण्यात आले ज्यामध्ये वित्त मंत्री आणि सेंट्रल बँक गव्हर्नर यांनी कर माहितीच्या स्वयंचलित विनिमयासाठी सामान्य अहवाल मानकांना मान्यता दिली. नेत्यांनी 'ब्रिस्बेन 25 बाय 25' ध्येयाला मान्यता दिली ज्याचे उद्दिष्ट 2025 पर्यंत कामगार कर्मचाऱ्यांमध्ये 25 टक्क्यांनी कमी करण्याचे उद्दिष्ट आहे.

अंतल्या आणि हांगझोऊ – 2015 आणि 2016

2015 मध्ये अंतल्या (तुर्की) येथे झालेल्या G20 शिखर परिषदेत, G20 ने प्रथमच स्थलांतर आणि निर्वासित चळवळीकडे पाहिले. त्यांनी पुढील आर्थिक क्षेत्रातील सुधारणांवरही सहमती दर्शवली आणि जागतिक हवामान कराराला पाठिंबा देण्याचा संकल्प केला. नेत्यांनी दहशतवादाविरुद्धच्या लढ्याबाबत जी-20 निवेदनही जारी केले. 2016 मध्ये हांगझोऊ (चीन) येथे झालेल्या शिखर परिषदेत, जागतिक अर्थव्यवस्थेच्या दीर्घकालीन समावेशक विकासावर भर देण्यात आला होता. या शिखर परिषदेने शाश्वत वाढ आणि सामाजिक कल्याण यांना जोडण्याकडेही लक्ष दिले. 2016 मध्ये चीनच्या अध्यक्षतेदरम्यान विकास आणि वाढीचा एक महत्वाचा चालक म्हणून डिजिटल अर्थव्यवस्था प्रथमच G20 अजेंडाचा भाग बनली. G20 नेत्यांनी 'शाश्वत विकासासाठी 2030 अजेंडावर G20 कृती योजना' देखील स्वीकारली, जी तेव्हापासून मार्गदर्शक बनली आहे. 'शाश्वत विकास' वर G20 च्या कार्यासाठी दस्तऐवज.

हॅम्बुर्ग - 2017

जर्मन प्रेसिडेन्सी अंतर्गत G20 ची बैठक "एक परस्पर जोडलेले जग" या थीम अंतर्गत झाली आणि दहशतवादाच्या जागतिक धोक्याला संबोधित करण्यावर विशेष भर देण्यात आला. शिखर परिषदेच्या कार्यवाहीच्या औपचारिक प्रारंभापूर्वी 'दहशतवादाशी लढा' या विषयावर G20 नेत्यांची रिट्रीट आयोजित करण्यात आली होती. 2017 च्या शिखर परिषदेत नेत्यांनी स्वीकारलेल्या हॅम्बुर्ग घोषणेने पॅरिस कराराच्या "अपरिवर्तनीयतेला" मान्यता दिली. ऊर्जा व्यवस्थेच्या परिवर्तनासाठी मार्गदर्शक तत्त्व म्हणून ऊर्जा सुरक्षिततेवर प्रकाश टाकला आणि परवडणाऱ्या आणि स्वच्छ ऊर्जेसाठी सार्वत्रिक प्रवेशाला प्रोत्साहन देण्यासाठी बहुपक्षीय विकास बँकांना (MDBs) आवाहन केले. शाश्वत विकासासाठी 2030 अजेंडा आणि विकासासाठी वित्तपुरवठा करण्यासाठी अदिस अबाबा कृती अजेंडा यांच्याशी त्यांची धोरणे आणखी संरेखित करण्यासाठी G20 नेते वचनबद्ध आहेत. G20 आफ्रिका भागीदारी ज्याला 'G20 Compact with Africa' म्हणूनही ओळखले जाते ते शिखर परिषदेत सुरू करण्यात आले.

ब्यूनस आयर्स - 2018

अर्जेन्टिनाच्या अध्यक्षतेखालील G20 ची मुख्य थीम होती 'निष्ट आणि शाश्वत विकासासाठी एकमत निर्माण करणे'. अर्जेन्टिनाच्या अध्यक्षपदासाठी प्राधान्य क्षेत्रे होती - कामाचे भविष्य; चौथी औद्योगिक क्रांती, आरोग्य, युवक, विकासासाठी पायाभूत सुविधा; आणि शाश्वत अन्न सुरक्षा. G20 ने महिलांचे सक्षमीकरण, भ्रष्टाचाराशी लढा, आमचे आर्थिक प्रशासन मजबूत करणे, मजबूत आणि शाश्वत

आर्थिक व्यवस्था, जागतिक कर प्रणालीची निष्पक्षता, व्यापार आणि गुंतवणूक, हवामान कृती, यासह अनेक मुद्द्यांवर भूतकाळातील अध्यक्षांच्या वारशावर उभारण्याचा प्रयत्न केला. लवचिक आणि स्वच्छ ऊर्जा प्रणाली.

ओसाका - 2019

2019 मधील G20 शिखर परिषद (जपान) व्यापार आणि गुंतवणूक यासारख्या प्रमुख मुद्द्यांवर लक्ष केंद्रित करते; स्टीलची जादा क्षमता; डिजिटलायझेशन; ट्रस्टसह डेटा फ्री फ्लो; बेस इरोशन आणि प्रॉफिट शेअरिंगवर G20/OECD फ्रेमवर्क; दर्जेदार पायाभूत सुविधा गुंतवणूक; भ्रष्टाचार विरोधी; हवामान बदल; ऊर्जा; पर्यावरण; विस्थापन आणि स्थलांतर. G20 नेत्यांनी 'दहशतवादासाठी इंटरनेटचे शोषण रोखणे आणि दहशतवादासाठी हिंसक अतिरेकी (VECT)' या विषयावर एक महत्त्वपूर्ण विधान प्रसिद्ध केले.

सौदी अरेबिया - 2020

15 वी G20 शिखर परिषद 'सर्वासाठी 21 व्या शतकातील संधी ओळखणे' या थीमखाली आयोजित करण्यात आली होती. G20 च्या इतिहासातील ही पहिलीच आभासी शिखर परिषद होती. पंतप्रधान मोदींच्या पुढाकाराने, सौदी प्रेसीडेंसीने 25 मार्च 2020 रोजी कोविड-19 साथीच्या रोगाच्या उद्रेकामुळे निर्माण झालेल्या आव्हानांवर चर्चा करण्यासाठी आणि समन्वित जागतिक प्रतिसाद तयार करण्यासाठी 'असाधारण आभासी G20 लीडर्स' समिट देखील बोलावली. त्यानंतर नेत्यांनी कोविड-19 वर एक निवेदन प्रसिद्ध केले आणि साथीच्या रोगाशी लढण्यासाठी वचनबद्धता व्यक्त केली; जागतिक अर्थव्यवस्थेचे रक्षण; आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील अडथळे दूर करणे आणि साथीच्या रोगाचा सामना करण्यासाठी जागतिक सहकार्य वाढवणे. G20 ने महामारीच्या सामाजिक आणि आर्थिक प्रभावाचा मुकाबला करण्यासाठी जागतिक अर्थव्यवस्थेमध्ये USD 5 ट्रिलियन पेक्षा जास्त इंजेक्शन देण्यास वचनबद्ध केले. सौदी प्रेसीडेंसी अंतर्गत, नेत्यांनी कर्जबाजारी देशांना तरलता सवलत देण्यासाठी डेट सर्व्हिस सस्पेंशन इनिशिएटिव्ह आणि DSSI च्या पलीकडे कर्ज उपचारांसाठी सामान्य फ्रेमवर्कला मान्यता दिली, जेणेकरून त्यांना सामाजिक सुरक्षा आणि आरोग्य लाभ प्रदान करण्यावर त्यांची संसाधने केंद्रित करता येतील. नागरिक आणि साथीच्या रोगाचा आर्थिक परिणाम संबोधित करा. आजपर्यंत, DSSI ने 45 पेक्षा जास्त देशांना 5 अब्ज डॉलर्सची मदत दिली आहे आणि 2021 च्या शेवटपर्यंत वाढवण्यात आली आहे.

सौदी प्रेसीडेंसीच्या महत्त्वपूर्ण परिणामांमध्ये COVID-19 ला प्रतिसाद म्हणून कृती योजना स्वीकारणे आणि वित्त आणि आरोग्य मंत्र्यांची संयुक्त बैठक बोलावणे, तसेच आंतरराष्ट्रीय कर प्रणालीतील सुधारणांवरील चर्चेतील महत्त्वपूर्ण प्रगती यांचा समावेश आहे. G20 ने सशक्तीकरणासाठी खाजगी क्षेत्रातील आघाडी स्थापन करण्यास सहमती दर्शवली आणि सौदी अध्यक्षपदाच्या काळात प्रोग्रेस ऑफ वुमेन्स इकॉनॉमिक रिप्रेझेंटेशन (EMPOWER) सुरू केले.

इटली – २०२१

30-31 ऑक्टोबर 2021 रोजी रोममध्ये 16 व्या G20 शिखर परिषदेचे आयोजन इटलीने केले होते. इटलीने त्यांच्या G20 च्या अध्यक्षपदासाठी निवडलेली थीम 'लोक, ग्रह, समृद्धी' ही चार व्यापक थीमेटिक क्षेत्रांवर केंद्रित होती: (i) महामारी आणि जागतिक आरोग्य प्रशासनातून पुनर्प्राप्ती; (ii) आर्थिक पुनर्प्राप्ती आणि लवचिकता; (iii) हवामान बदल; आणि (iv) शाश्वत विकास आणि अन्न सुरक्षा. इटालियन अध्यक्षतेखालील G20 कॅलेंडरमधील प्रमुख ठळक मुद्दे म्हणजे जागतिक आरोग्य शिखर परिषद (EU सह भागीदारी), परराष्ट्र आणि विकास मंत्र्यांची पहिली G20 संयुक्त बैठक, अन्न सुरक्षेवर लक्ष केंद्रित केलेली विकास मंत्र्यांची स्वतंत्र बैठक, G20 संशोधन मंत्र्यांची पहिली बैठक, महिला सक्षमीकरणावरील मंत्रीस्तरीय परिषद, आरोग्य आणि वित्त मंत्र्यांची संयुक्त बैठक.

मे 2021 मध्ये ग्लोबल हेल्थ समिटमध्ये जी 20 नेत्यांनी रोम घोषणा स्वीकारली होती, ज्यामध्ये कोविड-19 साथीच्या रोगाचा अंत करण्यासाठी आणि पुनर्प्राप्तीस समर्थन देण्यासाठी मजबूत बहुपक्षीय सहकार्याला प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि चांगल्या प्रकारे रोखण्यासाठी, शोधण्यासाठी आणि प्रतिसाद देण्यासाठी संयुक्त प्रयत्नांमध्ये योगदान देणे सुरू ठेवण्याचे आवाहन करण्यात आले होते. जागतिक आरोग्य धोके आणि आपत्कालीन परिस्थिती. G20 ने कृषी क्षेत्राच्या परिवर्तनावर लक्ष केंद्रित करून अन्न सुरक्षा, कुपोषण आणि भूक यांसारख्या समस्या सोडवण्यासाठी 'अन्न सुरक्षा आणि पोषण विषयक मटेरा घोषणा' वर स्वाक्षरी केली.

G20 अर्थमंत्र्यांनी आणि सेंट्रल बँकेच्या गव्हर्नरांनी देखील कर आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी द्वि-स्तंभ समाधानावरील अंतिम राजकीय करारास मान्यता दिली, जे एका शतकाहून अधिक काळातील सर्वात महत्त्वपूर्ण जागतिक कर सुधारणा चिन्हांकित करते जे बहुराष्ट्रीय कंपन्यांना किमान 15% कर भरणे अनिवार्य करेल. त्यांच्या ऑपरेशनचे देश.

याव्यतिरिक्त, इटलीने अफगाणिस्तानवर एक असाधारण नेत्यांची शिखर परिषद देखील आयोजित केली होती, जी अफगाणिस्तानवरील परराष्ट्र मंत्र्यांच्या बैठकीपूर्वी होती, जी 20 च्या अफगाणिस्तानातील संकटाला प्रतिसाद देण्यासाठी, विशेषतः मानवतावादी प्रवेश सुनिश्चित करण्यावर चर्चा करण्यासाठी; सुरक्षा राखणे आणि दहशतवादाशी लढा आणि गतिशीलता आणि स्थलांतराचे मुद्दे. शिखर परिषदेनंतर अध्यक्षांचे विधान जारी करण्यात आले, ज्यामध्ये आंतरराष्ट्रीय समुदायामध्ये G20 च्या वकिलाती भूमिकेबद्दल बोलले गेले जे संयुक्त राष्ट्रांच्या क्रियाकलापांना पूर्ण समर्थन देते आणि मानवतावादी सहाय्यासाठी संयुक्त राष्ट्रांच्या आवाहनांना प्रतिसाद देते आणि तालिबानला दहशतवादी गटांशी असलेले त्यांचे संबंध रद्द करण्याचे आवाहन केले.

इंडोनेशिया – २०२२

इंडोनेशियाने कोविड-19 साथीच्या आजारातून मजबूत आणि सर्वसमावेशक जागतिक पुनर्प्राप्ती पुढे नेण्याचा मार्ग म्हणून "एकत्रित व्हा, रिकव्हर स्ट्रॉंगर" ही आपल्या अध्यक्षपदासाठी एकंदर थीम म्हणून निवडली. जगातील सामूहिक पुनर्प्राप्तीची भावना प्रतिबिंबित करणे आणि G20 ने सामूहिक पुनर्प्राप्तीस मदत करण्यासाठी आणि हरित आणि सर्वसमावेशक विकासाच्या नवीन अध्यायाकडे वाटचाल करण्यासाठी सर्वसमावेशक दृष्टीकोन प्रोजेक्ट करणे सुनिश्चित करणे ही कल्पना होती.

अध्यक्षपदाने तीन मुख्य स्तंभ ओळखले: i) जागतिक आरोग्य आर्किटेक्चर - प्रवासासाठी जागतिक आरोग्य मानकांची समानता आणि भविष्यातील कोणत्याही साथीच्या रोगासाठी जागतिक समुदायाची लवचिकता सुनिश्चित करण्यासाठी मजबूत जागतिक सहकार्य; ii) डिजिटल परिवर्तन – डिजिटल युगात समान समृद्धी सुरक्षित करण्यासाठी जागतिक अर्थव्यवस्थेच्या जलद डिजिटलायझेशनमधून खरी क्षमता प्राप्त करणे; आणि iii) शाश्वत ऊर्जा संक्रमण - जागतिक समुदायासाठी स्वच्छ आणि उज्वल भविष्य सुनिश्चित करण्यासाठी स्वच्छ ऊर्जा स्रोतांकडे संक्रमणाला गती देण्यासाठी नवीन दृष्टीकोन आणि परिमाणे.

"एकत्र पुनर्प्राप्त करा, मजबूत पुनर्प्राप्त करा" ही थीम लक्षात घेऊन, G20 नेत्यांनी घोषित केले:

- त्यांच्या स्थूल-आर्थिक धोरण प्रतिसाद आणि सहकार्यामध्ये चपळ आणि लवचिक राहा, सार्वजनिक गुंतवणूक आणि संरचनात्मक सुधारणा करा, खाजगी गुंतवणुकीला प्रोत्साहन द्या आणि बहुपक्षीय व्यापार आणि जागतिक पुरवठा साखळीची लवचिकता मजबूत करा, दीर्घकालीन वाढ, शाश्वत आणि समावेशक, हरित आणि फक्त संक्रमण, आणि दीर्घकालीन वित्तीय स्थिरता सुनिश्चित करा, मध्यवर्ती बँका किंमत स्थिरता प्राप्त करण्यासाठी वचनबद्ध आहेत.
- स्थूल आर्थिक आणि आर्थिक स्थिरतेचे रक्षण करा आणि आर्थिक लवचिकता मजबूत करण्यासाठी आणि शाश्वत वित्त आणि भांडवली प्रवाहाला प्रोत्साहन देण्यासाठी जागतिक आर्थिक संकटानंतर उचललेल्या पावले लक्षात घेऊन, नकारात्मक जोखीम कमी करण्यासाठी सर्व उपलब्ध साधनांचा वापर करण्यासाठी वचनबद्ध राहा.
- अन्न आणि ऊर्जा सुरक्षेला चालना देण्यासाठी आणि बाजाराच्या स्थिरतेला समर्थन देण्यासाठी, किंमती वाढीचा प्रभाव कमी करण्यासाठी तात्पुरते आणि लक्षित समर्थन प्रदान करणे, उत्पादक आणि ग्राहक यांच्यातील संवाद मजबूत करणे आणि दीर्घकालीन अन्न आणि ऊर्जा सुरक्षा गरजांसाठी व्यापार आणि गुंतवणूक वाढवणे, लवचिक आणि टिकाऊ अन्न, खत आणि ऊर्जा प्रणाली.
- कमी आणि मध्यम-उत्पन्न आणि इतर विकसनशील देशांसाठी, SDGs च्या यशाला समर्थन देण्यासाठी, खाजगी गुंतवणुकीला उत्प्रेरित करण्यासाठी, नाविन्यपूर्ण वित्तपुरवठा स्रोत आणि साधनांच्या मोठ्या विविधतेद्वारे, पुढील गुंतवणूक अनलॉक करा. शाश्वत विकास आणि पायाभूत सुविधा गुंतवणुकीसह SDGs साध्य करण्यासाठी आणि जागतिक आव्हानांना प्रतिसाद देण्यासाठी बहुपक्षीय विकास बँकांना त्यांच्या आदेशानुसार अतिरिक्त वित्तपुरवठा एकत्रित करण्यासाठी आणि अतिरिक्त वित्तपुरवठा करण्यासाठी कृती करण्यास सांगा.
- शाश्वत विकासाद्वारे सर्वांसाठी समृद्धी साध्य करण्यासाठी SDGs च्या यशाला गती देण्यासाठी पुन्हा वचनबद्ध करा.
